

Befordringskravet i postförordningen

Sammanfattning

SKR avvisar den föreslagna ändringen i postförordningen som rör befordringskrav för brev.

SKR gör bedömningen att förslaget medför ökade risk för regionala skillnader i både möjligheter till och kostnader för kommunikation.

SKR anser att det krävs ytterligare satsningar i en nationell digital infrastruktur för att de genomgripande förändringar som postsektorn står inför ska vara möjliga att genomföra utan att skapa stora skillnader i kommunikationsmöjligheter.

SKR välkomnar den utredning som nu tillsatts för att se över finansiering av den samhällsomfattande posttjänsten. Utredning bör nogsamt genomlysas alla förutsättningar för hur våra ändrade kommunikationsmönster påverkar innebörden av en samhällsomfattande posttjänst men också tydliggöra vad som krävs av ytterligare nationellt digital infrastruktur för att omstruktureringen ska vara möjlig.

SKR anser att en fortsatt omstrukturering av den samhällsomfattande posttjänsten bör genomföras i en takt och på ett sådant sätt att det digitala utanförskapet inte ökar.

Förbundets ställningstagande

SKR har i tidigare yttranden gällande förutsättningar för den samhällsomfattande posttjänsten uttryckt förståelse för att det krävs förändringar i postkraven för att säkerställa en fortsatt bra kvalitet i posttjänsten till rimliga priser och utan statsstöd. Förbundet välkomnar därför den utredning som tillsattes i oktober 2020 för att se över finansieringen av den samhällsomfattande posttjänsten. Enligt lag ska det finnas en samhällsomfattande posttjänst, dvs. en posttjänst som finns i hela landet, som är av god kvalitet och som innebär att alla användare kan ta emot postförsändelser och till rimliga priser kan avlämna sådana försändelser för befordran.

Utredningen bör nogsamt genomlysas alla förutsättningar för hur våra ändrade kommunikationsmönster påverkar innebörden av en samhällsomfattande posttjänst men också tydliggöra vad som krävs av utbyggd nationell digital infrastruktur för att de genomgripande förändringar som postsektorn står inför ska vara möjliga att genomföra utan att skapa stora skillnader i kommunikationsmöjligheter. Det gäller t ex skillnader mellan stad- och landsbygd, olika myndigheters och samhällsviktiga

verksamheters möjligheter att kommunicera digitalt men också utifrån det digitala utanförskap som finns i olika grupper i samhället. SKR anser att en sådan översyn har bättre möjligheter att skapa långsiktiga förutsättningar för en samhällsomfattande posttjänst och avvisar därför förslagen till ändrade befodringskrav i postförordningen. Nedan redogörs närmare för varför SKR landar i detta ställningstagande.

Ett ändrat befodringskrav skapar större osäkerhet hos användare av posttjänster vilket skattas mycket negativt av användarna

Pålitlighet och helhetsupplevelse av posttjänsten är det som skattas högst av användarna enligt återkommande undersökningar från Post- och Telestyrelsen. Det innebär att det inte bara är befodringsstiden som avgör hur användarna upplever en posttjänst utan även andra aspekter såsom inlämnings- och utdelningstid, antal utdelningsdagar, hur tillförlitlig den är och hur nära användaren har till utdelningsplatsen. Ett befodringskrav som anger att endast 85 procent av försändelserna ska levereras inom två arbetsdagar medför en avsevärd försämring i relation till kravet på 95 procent. Förslaget innebär framförallt en försämring i förutsägbarheten av inom vilken tidsram man kan förvänta sig utdelning av brev.

För att vara riktigt säker på att mottagaren ska nås av brevet måste avsändaren ta höjd för fyra dagar vilket skapar en allt för stor osäkerhet hos både avsändare och mottagare. Förslaget påverkar alla, både privatpersoner och myndigheter som kommunicerar via brev. Trots att brevöversändelserna minskar stadigt är brevöversändelser t ex fortfarande den absolut största och viktigaste kommunikationskanalen med den enskilde för både regioner och kommuner.

Förslaget medför en ökad risk för regionala skillnader i både möjligheter till och kostnader för kommunikation

Den samhällsomfattande posttjänstens betydelse för framförallt lands- och glesbygdens tillgång till grundläggande kommersiell och offentlig service är mycket stor och pålitliga brev- och paketleveranser utgör viktiga förutsättningar för människors möjlighet att bo och driva företag i gles- och landsbygd. Promemorian öppnar upp för Postnord eller andra tillståndshavare att tillhandahålla andra, snabbare brevöversändelser än tvådagarsbefodringskravet, där villkoren för tjänsten kan bestämmas utifrån de marknadsmässiga förutsättningarna. Om det fortsatt finns en efterfrågan på snabba leveranstjänster, kommer marknaden att kunna erbjuda sådana tjänster till marknadsmässigt pris. Utbudet kan dock vara begränsat i vissa gles- och landsbygder. SKR anser att det finns en stor risk att en sådan framtid öppnar upp för stora regionala skillnader när det kommer till både möjligheter och kostnader för kommunikation. Det här innebär ett stort avsteg från den samhällsomfattande posttjänst som idag finns lagstadgad som en posttjänst som finns i hela landet, är av god kvalitet och möjliggör

för användare att ta emot postförsändelser och till rimliga priser kan avlämna försändelser för befordran och bör utredas mycket noggrannare.

Det behöver tydliggöras att fortsatt omstrukturering av den samhällsomfattande posttjänsten kräver satsningar på ytterligare digital infrastruktur

En fortsatt omstrukturering av den samhällsomfattande posttjänsten förutsätter också en stabil digital infrastruktur. PTS senaste mobiltäcknings- och bredbandskartläggning visar att bara hälften av hushållen utanför tätort och småort har tillgång till snabbt bredband och fortsatt utbyggnad av bredband är en avgörande utvecklingsfråga för kommuner och regioner. SKR har tidigare påtalat att vi stödjer förslaget om att investeringar i bredbandsutbyggnad bör göras via den stödstruktur som byggs upp nationellt av Post- och Telestyrelsen. En övergång till ett nationellt system för finansiering av bredbandsutbyggnad förutsätter att regeringen minst avsätter motsvarande belopp som fanns tillgängligt för bredband i det nuvarande Landsbygdsprogrammet, ca 4,45 miljarder kr, till det nationella stödssystemet.

Förslaget medför en ökad risk för digitalt utanförskap

De senaste åren har konsekvenserna av ett digitalt utanförskap uppmärksamrats allt mer. När allt fler av samhällets tjänster och utbud flyttar ut på nätet riskerar sällan- och ickeanvändare av digitala tjänster att hamna allt mer utanför. Undersökningar visar att de är en jämförelsevis liten grupp, men att den är sammankopplad med demografiska och socioekonomiska faktorer såsom inkomst, utbildning och ålder. De är oftare äldre, har ingen eller lägre utbildningsnivå, bor oftare ensamma och på landsbygden. De har i högre grad en funktionsvariation. Genom den snabba digitaliseringen som nu pågår riskerar de som inte använder internet ett dubbelt utanförskap, både i form av obefintliga användning av digitala tjänster och samtidigt försämrade möjligheter till pålitliga brevtjänster till rimliga priser. En fortsatt omstrukturering av den samhällsomfattande posttjänsten bör genomföras i en takt och på ett sådant sätt att det digitala utanförskapet inte ökar.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knape
Ordförande